

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispartita

Dominicus

Francofurti, 1613

Tactus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

hanc foemina omnes imitentur: pauciloquum quidem, sed admirabilem sapientem. Lud. Vives de Christiana familia lib. 1.

Disertissimum Homerus Vlysem, maxime taciturnum expressit, filiumque eius & coniugem, & Nutrem: siquidem audis eam dicentem:

Εὐδὲ δὲ ἤριστε κερταίη δὲ εἰς ἑσθλούς. Non secus ac fortis quercus ferrum de rabeo. Apud Spartanos in Phiditis natu maximus commotris foribus. ταύτην ἐξ ἡγεστῆν λόγος, audientibus omnibus proclamabat. Plut. lib. 2. comm. 5. in Lycurgo.

Quum M. Catoni Vtenti, etiamnum puero, vitio daretur taciturnitas (nec enim cum pueris exercebatur, nec a quoquam audiri volebat) ait: carpant taciturnitatem: modo vitam probent. Et addit: tum demum abruptam hoc meum silentium: cum ea loqui poteris, quae sunt indigna silentio. Plut.

Leana meretricula, cum nullis tormentis adducta potuisset: ut consilia Harmodii & Aristogitonis tyrannidarum detegeret: statim apud Athenienses anciam meruit. Iphicratis opus. Leana licet, cui ob taciturnitatem lingua adempta esset. Alexand. ab Alex. l. 1. c. 30. ex Plin. l. 3. c. 8.

Papirius ob taciturnitatem eorum, quae in Senatu consultabantur, puer etiamnum praetera a Romano Senatu donatus est. Macrobius l. 1. lib. 1. Saturn. c. 6. & Gellius lib. 1. c. 23.

Caius Caesar libertum mulieri, quod tormentorum nullo cruciatu adigi potuisset, ut patroni crimen proderet, octingenta donavit Saec.

Dogma Pythagorae philosophi excellentissimi fuit: praeter Palingenesiam, & metempsychosin, id est, regenerationem, & transmigrationem, item abinentiam ab eis carnium & fabarum, de quibus Ovi. lib. 15. Metamorph. & Virg. in 6. scribunt, & 12. quibusdam est: taciturnitas illa, qua discipulos clinguebat toto quinquennio, ut apud se docere discerent, & loqui dederunt.

Philippus Beroaldus in comment. in Quae. Tusculan. lib. 3. Diogenes Laert. lib. 8. de vitis Philosophorum, Raphael Volterranus lib. 28. Philologiae: Ravius Textor refert, triennium praeteritum fuisse silentium, in secunda parte cap. Taciturnitas in officina.

§ HIROSLYPHICVM.

Per numerum 1095, Aegyptii soliti sunt Taciturnitatem iudicis, causas vide apud Pier. Valer. l. 38. p. 362. F. Vide supra, Lingua, Sermo, Silentium.

Tactus.

§ DEFINITIONES ET ETYMOLOG.

Tactus, Graece ἀφ' ἡδῆς, & ἀπὸ τανύ, tango dicitur. Est autem tactus sensus eorum, ex quibus componitur animal, & per quae corrumpitur, secundum B. Thom. in quae. de veri. aet. qu. 26. art. 3. cap.

Tactus à tango venit, unde tangibile.

§ PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Omnes animantes sensus tangendi participes sunt. Lib. 2. de animalibus, c. 2. T. 17.

Sine tangendi sensu nullus alius extare potest: cum tactus sine aliis adit. Lib. 2. de anim. c. 3. T. 31.

Cum ceteris sensibus à bestis longe multumque superemur: tamen tactus iudicium in nobis, quam in plerisque aliis, acutus est. Lib. 2. de anim. c. 9. T. 94.

Tactus & rei est, quae sub tangendi sensum cadit, & rei quae non cadit. Lib. 2. de anim. c. 11. T. 120.

Si solus nobis tactus datus esset: vnum duo esse iudicaremus. Lib. de Somniis c. 2.

Ea pars in qua inest tangendi principatus, terrena est: ea vero quae gustamus, quaedam species tactus est, ob eamque causam, & tangendi, & gustandi sensus cordi adiunctus est & annexus. Lib. de Sensibus, c. 7.

Tactus in parte corporis similari consistit, ut carne. Lib. 1. de Hist. c. 4.

Tactus multipliciter dicitur, & quod multipliciter dicitur, vel dicitur aequivoce, vel altera ab alteris, in prioribus. Arist. in 1. de gen. & cor. c. 2. tex. 14.

Tactus proprie dicitur de habentibus positionem. Arist. in 1. de gen. & cor. c. 2. tex. 44.

Tactus qui est in Mathematicis, dicitur secundum posterius a vero tactu, qui est in animalibus. Averroes in prim. de gen. text. 44.

Tactus tripliciter consideratur, ut est tactus tantum, ut est sensus tantum, & tactus, vel, prout est sensus & tactus, & huius compositionis.

hanc foemina omnes imitentur: pauciloquum quidem, sed admirabilem sapientem.

Disertissimum Homerus Vlysem, maxime taciturnum expressit, filiumque eius & coniugem, & Nutrem: siquidem audis eam dicentem:

Εὐδὲ δὲ ἤριστε κερταίη δὲ εἰς ἑσθλούς. Non secus ac fortis quercus ferrum de rabeo.

Apud Spartanos in Phiditis natu maximus commotris foribus. ταύτην ἐξ ἡγεστῆν λόγος, audientibus omnibus proclamabat.

Quum M. Catoni Vtenti, etiamnum puero, vitio daretur taciturnitas (nec enim cum pueris exercebatur, nec a quoquam audiri volebat) ait: carpant taciturnitatem: modo vitam probent.

Et addit: tum demum abruptam hoc meum silentium: cum ea loqui poteris, quae sunt indigna silentio.

Leana meretricula, cum nullis tormentis adducta potuisset: ut consilia Harmodii & Aristogitonis tyrannidarum detegeret: statim apud Athenienses anciam meruit.

Caius Caesar libertum mulieri, quod tormentorum nullo cruciatu adigi potuisset, ut patroni crimen proderet, octingenta donavit Saec.

Dogma Pythagorae philosophi excellentissimi fuit: praeter Palingenesiam, & metempsychosin, id est, regenerationem, & transmigrationem, item abinentiam ab eis carnium & fabarum, de quibus Ovi. lib. 15. Metamorph. & Virg. in 6. scribunt, & 12. quibusdam est: taciturnitas illa, qua discipulos clinguebat toto quinquennio, ut apud se docere discerent, & loqui dederunt.

Philippus Beroaldus in comment. in Quae. Tusculan. lib. 3. Diogenes Laert. lib. 8. de vitis Philosophorum, Raphael Volterranus lib. 28. Philologiae: Ravius Textor refert, triennium praeteritum fuisse silentium, in secunda parte cap. Taciturnitas in officina.

§ HIROSLYPHICVM.

Per numerum 1095, Aegyptii soliti sunt Taciturnitatem iudicis, causas vide apud Pier. Valer. l. 38. p. 362. F. Vide supra, Lingua, Sermo, Silentium.

Tactus.

§ DEFINITIONES ET ETYMOLOG.

Tactus, Graece ἀφ' ἡδῆς, & ἀπὸ τανύ, tango dicitur. Est autem tactus sensus eorum, ex quibus componitur animal, & per quae corrumpitur, secundum B. Thom. in quae. de veri. aet. qu. 26. art. 3. cap.

Tactus à tango venit, unde tangibile.

§ PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Omnes animantes sensus tangendi participes sunt. Lib. 2. de animalibus, c. 2. T. 17.

Sine tangendi sensu nullus alius extare potest: cum tactus sine aliis adit. Lib. 2. de anim. c. 3. T. 31.

Cum ceteris sensibus à bestis longe multumque superemur: tamen tactus iudicium in nobis, quam in plerisque aliis, acutus est. Lib. 2. de anim. c. 9. T. 94.

Tactus & rei est, quae sub tangendi sensum cadit, & rei quae non cadit. Lib. 2. de anim. c. 11. T. 120.

Si solus nobis tactus datus esset: vnum duo esse iudicaremus. Lib. de Somniis c. 2.

Ea pars in qua inest tangendi principatus, terrena est: ea vero quae gustamus, quaedam species tactus est, ob eamque causam, & tangendi, & gustandi sensus cordi adiunctus est & annexus. Lib. de Sensibus, c. 7.

Tactus in parte corporis similari consistit, ut carne. Lib. 1. de Hist. c. 4.

Tactus multipliciter dicitur, & quod multipliciter dicitur, vel dicitur aequivoce, vel altera ab alteris, in prioribus. Arist. in 1. de gen. & cor. c. 2. tex. 14.

Tactus proprie dicitur de habentibus positionem. Arist. in 1. de gen. & cor. c. 2. tex. 44.

Tactus qui est in Mathematicis, dicitur secundum posterius a vero tactu, qui est in animalibus. Averroes in prim. de gen. text. 44.

Tactus tripliciter consideratur, ut est tactus tantum, ut est sensus tantum, & tactus, vel, prout est sensus & tactus, & huius compositionis.

§ EXEMPLA PROFANA.

hanc foemina omnes imitentur: pauciloquum quidem, sed admirabilem sapientem.

Disertissimum Homerus Vlysem, maxime taciturnum expressit, filiumque eius & coniugem, & Nutrem: siquidem audis eam dicentem:

Εὐδὲ δὲ ἤριστε κερταίη δὲ εἰς ἑσθλούς. Non secus ac fortis quercus ferrum de rabeo.

Apud Spartanos in Phiditis natu maximus commotris foribus. ταύτην ἐξ ἡγεστῆν λόγος, audientibus omnibus proclamabat.

Quum M. Catoni Vtenti, etiamnum puero, vitio daretur taciturnitas (nec enim cum pueris exercebatur, nec a quoquam audiri volebat) ait: carpant taciturnitatem: modo vitam probent.

Et addit: tum demum abruptam hoc meum silentium: cum ea loqui poteris, quae sunt indigna silentio.

plexionari, & vt est tactus non accipitur nisi per coniunctionem materiz. *Alb. Magn. in 3. Eth. tract. 3. c. 4.*

Tactus quid sit vnum subiectum, non est manifestum vt auditui sonus. *Arist. in 2. de anim. c. 7.*

Tactus est rerum tactilium susceptio, atq; deprehensio, quæ tunc fit, cum id, quod contrectandi potentiam habet, ad similitudinem rei tactilis immutatur. *Alex. Aphrod. in 1. anim. c. 18.*

Tactus est abiectionissimus & infimus omnium sensuum. *The. in 2. de an. c. 2. text. 27.*

Tactus non est vnus sensus, quia circa plura paria contrariorum versatur. *idem in 2. de anim. c. 39. text. 116.*

Tactus in mediocritate tangibilium qualitarum consistit. *Idem in 3. de anim. c. 70. text. 60.*

Tactus & gustus non indigent medio, reliqui vero sensus medio indigent. *Auer. de sens. & sens. c. 2.*

Tactus non sensit rem, nisi per medium intrinsecum, nec aliquid, quod sibi non sit coniunctum. *Alb. Magn. de princ. mot. procef. tract. 1.*

Tactus est quasi subiectum non omnium sensuum, ad quem omnes sensus quasi referuntur. *idem in 2. de cal. tract. 1. c. 4.*

Tactus eorum est, quæ in materia permixta sunt. *Idem in 10. Eth. tract. 1. c. 10.*

Tactus est sensus præcipuus eorum, quæ pertinent ad consistentiam animalis, ex quibus animal constat & nutritur. *D. Thom. in 2. de anim. li. 6. text. 72.*

Tactus in parte corporis similari consistit, vt in carne: denique in parte sanguinea, vel in ea, quæ sanguinei proportionem respondet. *A. resp. hist. anim. 1. c. 4.*

Tactum omnia animalia genera habent. *idem hist. 4. c. 8.*

Tactus sensorum primum incertum est, nam non est caro, non pars eiusdem animalis, sed aliquod istimum. *idem de par. ad. c. 10.*

Tactus sensus omnibus primo inest, & vt vegetatum potest comparari ad tactum & omni sensus sic & tactus ab aliis sensibus. *Arist. in 2. de animi c. 2. text. 17.*

Tactus & gustus sensorum, est cor: quia est oppositum crebro, & calidissimum. *Arist. de sens. & sens. c. 2.*

Tactus & gustus, vt tactus solus necessarius est animali, & necessarium est sine quo res non est id quod est, & propter quod est, aut omnes sensus animalis sunt necessarii, vt necessarium intelligitur illud, sine quo res præseruari nequit. *Albert. Magn. de sens. & sens. tract. 1. c. 2.*

Tactum omnia animalia habent, quia est magis necessarius, quam alii sensus, et si visus sit perfectior. *D. Thom. in ca. 1. Metaph. lib. 1.*

Tactus & gustus immediate tendunt ad cor, & alii sensus fundantur in sensu tactus. *Per. de Auer. de inuent. & sens. c. 2.*

Tactum certissimum habet homo, vnde prudentissimus omnium animalium est, in hoc enim omnia animalia superat, cum in aliis sensibus à pluribus superetur. *Arist. in 2. de anim. c. 5. text. 94.*

Tactus homo egregie sentit, eo quod temperatissimum corpus habet. *Alex. Aphr. in 1. de anim. c. 16.*

Tanguntur præsentia, & non absentia. *idem ibid. c. 18.*

Tactus sequitur bonitatem discretionis in homine, non autem sic alius sensus. *Auer. in 2. de anim. text. 94.*

Tactum bonum qui habent, ac mollem carnem, ingeniosi sunt. *D. Thom. in 2. de anim. lib. 19. 94.*

Tactum meliorem habet animal, quando reductam habet complexionem ad medium. *ibid. li. 23. text. 109.*

Tactus est homini excellentissimus quia proportionata, vt nobilissima forma: & tanto inter homines magis aptus mente, quanto est melior tactus. *idem de sens. & sens. lect. 9.*

Tactus affectiones omnes corporum tribuunt, secundum inclinationem autem ad locum. Vitales enim facultates iudicat, caliditatem, frigiditatem, siccitatem, humiditatem, lenitatem, asperitatem, ceciditiam, retinentiam, mollia, dura, graue, & leue tactus præiudicat ratio vero decernit, per mutationem à medio, & ad medium. *Tim. Loc. de anim. mund. & nat.*

Tactus non solum nuntiata, quæ tangit, quod aliquid sit propinquum, sed etiam quasi passus tangibilis ipsius nuntiat differentias, ac nisi quid obfiteretur, id etiam sentiat è longinquo. *Plat. En. 4. li. 4. c. 4.*

Tactus vbi acutissimus est, declarat optimam corporis inesse complexionem. *Mar. Fic. in Plat. Theol. lib. 10. c. 4.*

Tactus terre ascribitur, cum per omnes terreni corporis partes fiat, in neruis, qui terreni maxime sunt expleatur, facillime tangat, quæ soliditatem habent, & pondus quod terra corporibus tribuit. *idem in Plat. conu. or. 5.*

Tactus & gustus non tam facile momenti cedunt, vt visus & auditus, sed motuore fortiori sunt vehementem, idco obruitus sentiunt, sed sæpe dolorem & voluptatem vehementiorem habent, quæ passionis vehementia iudicium sensus impedit. *Idem in Plat. Timæon. c. 59.*

Tactus & gustus quatuor connumerant medici gradus, primum qui vix sensu percipiatur, secundum qui manifeste percipiatur, sed non offendat, tertium iam offendentem & lædorem, quartum breui interimente. *idem in Plat. leg.*

Tangere quod aliquid debet, deinceps ab illo quod tangitur situm esse oportet, ita vt contiguum locum tenent. *idem in Plat. in Parmen.*

Tangendi sensus à diuis genitus est, vt calida & frigida lenia, graua, lenia aspera dignificat. *Alex. c. 19.*

Tarditas.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Tarditas, cunctatio, mora, pigritia. Gr. *ἀργαία* harsitib, a verbo *harsai*, piger fuit, & *tractus* protrahitur est, longus fuit.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

De grauis ingenii tarditate. Dial.

Franc. Petrar. Doi.

At graui duroq; sum ingenio. R. Grauedo multo quoq; minuitur, si diligenter intendit. D. At pigritia ingenio. R. Quid tu igitur huic morbo indiguat succurrendum putas? Longe alio remedio res egenda, quod somno, non libidini, non cibo, non vino, non bulis non captandæ excitatione caute & relictis in paupertate succumbendum, sed vigilandum, cogitandum, anhelandum, citandum, alligendum, incutendum, excutiendum torpori, propellenda seguitas, abstinentibus, incumbendum studijs. Nil tamen graue quod non durum quod non vrgat, deniq; tam desolatum, tam pigrum quod non vrgat, deniq; tam desolatum, tam quod non eruat, tam opitum quod non exiret innotio tardo sum. R. Qui velocitatem ingenij laudem dicitur infamiam certe scio. Malim tamen ingenij modestum, quam velox & præruptum. Nam vana gloria, nec spes operum magnorum, ita hinc erroribus turpis ignominia metus est, tolerabilis autem gloria, quæ in infamiam. D. Ingenio legi sum. R. Quibus fieri solet, stimulos adhibe, non hinc tibi cogitatio laboris occasio data est. Sunt qui istam, quod non necidendum putant, at tu preme, infa, contentum animi difficultas erigit, alit labor, illic maxime mentis æstimat, vbi resistentia plus inuenit. Factum illud Socratem legis, disertumq; Demosthenem, & quantum dicit, singulare quidem nomen pauci occupant. Raro meritum. D. Ingenio hebes sum. R. Non tibi profectum pra, sed industrie inuenta necessitas. Gloriosus autem in medio prochi quam natura, quanto fatius propolito, quid agere, quam casu, D. Ingenio tardo profus, dicitur. R. Siliteis non potes, at virtuti stude. Nemo ad illam niolius, vbi non acumen quaeritur, sed voluntas, ad quæ literas nihil prodesse, alii obesse etiam opinari sum. D. studijs in solitudines abire & eximia illis scientia, rancia literarum, de quorum iudicio pronunciat. D. (de quo constant) extremum accipe. Nemo te fatigat stupor, nec flucturum voces moueat. Manus curat, quam literis clarum fieri, itaq; semper illud optabile, formidabile res offendit, quod si ad virtutem animi accesserit, tum demum consummatum quiddam est, est ea quidem, si qua in rebus humanis potest esse perfectio.

SEMILITUDO.

Roterodami. Vt in inferendo calamus altius deponit, sed durat fortius: ita præstat sic rem aggredi, vt tardior potius, quam vt præsens species lucellum.

ADAGIA.

Intervallo perit fames, & optime perditur. *Διὰ τὸν ἴσθμον κενὸν ἀποδύναται.*
Mora multis rebus adfert remedium.
Summi ingredi pedibus.
Qui clanculum & cautim, aut pedetentim, se animi liqui, summis pedibus ingredi dicuntur.
Pulmo prius venisset. *Plautus.*
Dicitur est alim in lentis accessatores.
Coruus aquat, vbiq; ad gibus.
Dicit solitum, vbi quis non circa negotia atq; negotia queretur ea quæ cuperet. *Aus vbi quis rem suam accipere efficeret.*
Profectus ad Apaturia, rediit Maio. *Απὸ τῆς Ἀπυρίας ἐπέστρεψεν ἐν Μαΐῳ.*
Dicit solitum in eos, qui licentius immutauerunt negotia.
Callipides. *Καλλιπιδὲς.*

PC

POLYANTHUS